

Ekspert:

**ACER-ov izveštaj o
veleprodajnim tržištima
struje prepun pogrešnih
zaključaka**

**Kratkoročna energetska
strategija EU ugrožava
dugoročne ciljeve**

**EU povećava upotrebu
uglja – „Nemamo izbora“,
kaže Timermans**

Šira regulacija odgovor ?

Evropska komisija je predložila set mera stabilizacije visokim cenama uzdrmanih tržišta energije, uključujući omogućavanje državama članicama da prošire regulaciju cena prirodnog gasa i električne energije na gotovo sve potrošače.

Šira regulacija odgovor na uzdrmana energetska tržišta EU	OVDE
Kratkoročna energetska strategija EU ugrožava dugoročne ciljeve	OVDE
Revizija EU ETS izglasana u Odboru za životnu sredinu EP.....	OVDE
Odbor EP: Svaka zemlja zakonom obavezana da smanji emisije	OVDE
Na udaru i avio kompanije	OVDE
Komisija formirala Radnu grupu za obezbeđenje alternativnih snabdevača energijom	OVDE
EU plaća €300 mlrd nezavisnost od ruske energije	OVDE
EU povećava upotrebu uglja - „Nemamo izbora“, kaže Timermans	OVDE
Ekspert: ACER-ov izveštaj o veleprodajnim tržištima struje prepun pogrešnih zaključaka	OVDE
ACER da odluči o sporu švedskog sa regulatorima iz Finske i Danske	OVDE
Holandija zabranjuje grejanje na fosilna goriva	OVDE
Bugarska: Plan od 1,1 mlrd USD za smanjenje cena energije	OVDE
G7 dogovorio 'konkretne korake' za postepeno izbacivanje uglja	OVDE
Zemlje G7 ublažile planiranu obavezu vezanu za niskouglenične mreže	OVDE
G20: Emisije iz TE na uglj per capita u 2021.....	OVDE
ACER: Ugovorna zagušenja u 2021. u gasovodnim mrežama EU i dalje niska	OVDE
Nemačka i Italija dozvolile firmama otvaranje računa za gas u rubljama	OVDE
Meksički energetska regulator kaznio je špansku Iberdolu	OVDE
Evropa: Prosečne cene el. energije za dan unapred. Nedelja 16 - 22 maj	OVDE
Prosečne kliring cene el.energije u JIE. Nedelja 16 - 22 maj	OVDE

Šira regulacija odgovor na uzdrmana energetska tržišta EU

BRISEL - Evropska komisija (EK) je, u sklopu REPowerEU plana, donela 18. maja celi set mera kojima će nastojati da stabilizuje visokim cenama uzdrmana energetska tržišta, uključujući omogućavanje državama članicama da prošire regulaciju cena prirodnog gasa i električne energije na gotovo sve potrošače, prenose **agencije**.

Međutim, nije jasno koje bi posledice te mere pretrpele energetske kompanije, piše **Reuters**. Za slučaj potpunog prestanka snabdevanja ruskim gasom biće potrebne dodatne mere, pa Komisija poziva članice da dopune svoje planove intervencija.

Komisija planira koordinisani plan za smanjenje potražnje u slučaju krize, u kojem stoji da bi u duhu solidarnosti manje pogođene članice mogle smanjiti potražnju za gasom u korist ugroženijih zemalja.

Komisija konstatuje da bi mogao biti potreban mehanizam za administrativno blokiranje cene gasa na evropskom nivou kao odgovor na prekid snabdevanja iz Rusije. Ako dođe do takve blokade cena, ona će biti na snazi samo tokom vanrednog stanja i ne bi trebalo da kompromituje mogućnost bloka da privuče alternativno snabdevanje LNG-om i cevovodnim gasom iz drugih kopnenih pravaca, kao i da smanji potražnju.

Regulacija cena i za industriju?

Komisija navodi mogućnost da članice prošire regulaciju cena za krajnje kupce na širi krug potrošača, uključujući domaćinstva i industriju. Predviđa se i korišćenje nove (i za sada nelikvidne) Evropske energetske platforme za

objedinjavanje potražnje za gasom, osiguranje kompetitivne cene kroz zajedničku kupovinu gasa i smanjivanje zavisnosti od ruskog gasa.

Tržište električne energije

Kada je reč o tržištu električne energije EK savetuje državama da relociraju ekstraprofitne prihode energetske kompanije kako bi zaštitili kupce u idućoj sezoni grejanja.

Trenutno bi trebalo uvesti regulaciju prodajnih cena kako bi se pokrili mali i srednji preduzetnici, stoji u paketu. Regije sa ograničenim interkonekcijama mogle bi uvesti podsticaje za trošak goriva, u skladu s EU sporazumima i državnom podrškom, saopštila je Komisija.

Nedavni izveštaj ACER-a zaključuje da osnove dizajna tržišta donose značajne prednosti potrošačima. Ipak, napominje da postoji nekoliko načina za bolju zaštitu potrošača i isporuku pristupačne električne energije, stvaranje robusnijeg i otpornijeg tržišta na buduće šokove i njegovo dodatno usklađivanje s ciljevima Evropskog zelenog dogovora.

Komisija stoga postavlja niz pitanja koja treba proučiti radi optimalnog budućeg funkcionisanja tržišta. To uključuje tržišne instrumente za zaštitu potrošača od nestalnosti cena, mere koje povećavaju odgovor na potražnju i podstiču individualne šeme sopstvene potrošnje, odgovarajuće signale ulaganja i transparentniji nadzor tržišta.

Nadovezujući se na u sredu, 19. maja predstavljenu analizu, Komisija će pokrenuti postupak procene uticaja na moguće promene i dopune dizajna tržišta električne energije.

Kratkoročna energetska strategija EU ugrožava dugoročne ciljeve?

BRISSEL - Evropska komisija je predstavila svoj plan od 300 milijardi evra za otklanjanje zavisnosti EU od ruskih fosilnih goriva, objavivši 18. maja zakonske predloge za postizanje ciljeva REPowerEU prvi put predstavljenih u martu. Čineći to, predsjednica Komisije Ursula von der Leyen suočila se s teškim balansom: pronalaženjem kratkoročnih rešenja kako bi se omogućilo brzo ukidanje uvoza ruske nafte, uglja i gasa, a da se pritom ne ugroze dugoročni klimatski ciljevi EU.

Nažalost, čini se da Komisija nije postigla pravi balans, komentariše ugledni globalni energetski portal **Energy Monitor**.

ENERGYMONITOR

Tri stotine milijardi evra je tzv. "mobilisano" finansiranje, što znači da je to iznos koji bi se mogao postići korišćenjem više izvora sredstava. Biće na raspolaganju do 75 milijardi evra grantova, dok će ostatak biti krediti. Zajmovi će doći iz Fonda za oporavak i otpornost koji je uspostavljen kao odgovor na pandemiju Covida.

Von der Leyen je naglasila da će 95% od 300 milijardi eura biti posvećeno čistoj energiji. Međutim, gledajući stvarna početna ulaganja, pojavljuje se slika paketa koji je mnogo teži za osiguravanje novih kratkoročnih zaliha fosilnih goriva.

Odmah će biti na raspolaganju 2 milijarde evra za izgradnju naftne infrastrukture, posebno za proširenje luka i njihovo povezivanje sa područjima gde je nafta potrebna. Mnogi to tumače kao ponudu Mađarskoj, koja blokira predlog Komisije za zabranu uvoza ruske nafte, da izgradi novu infrastrukturu za alternativno snabdevanje.

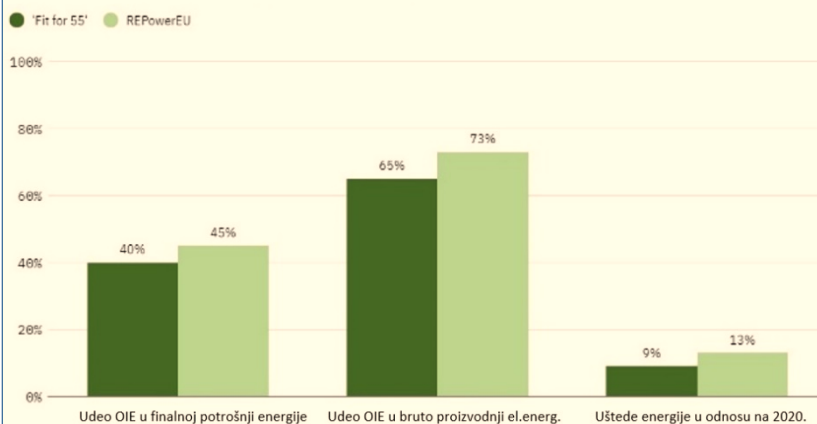
Još 10 milijardi evra biće odmah dostupno za izgradnju terminala za tečni prirodni gas (LNG) i nove gasne infrastrukture.

Nasuprot tome, potrošnja na obnovljive izvore energije i efikasnost izgleda kao da će trebati relativno duže da se isplate; manje je osećaja hitnosti.

Dodatnih 75 milijardi eura bespovratnih sredstava doći će iz regionalnog razvoja („kohezija“) i izdvajanja za poljoprivredu, te prihoda od prodaje dodatnih dozvola za emisiju CO₂ u sistemu EU za trgovinu emisijama (ETS). To je izazvalo bojazan brojnih zemalja, uključujući Austriju, Dansku, Finsku, Nemačku, Irsku, Luksemburg i Holandiju – koje su iznele primedbe na prvoj raspravi sredinom maja – da će klimatski ciljevi EU biti potkopani. Oni ne žele da se ETS dozvole prodaju za finansiranje infrastrukture fosilnih goriva.

REPowerEU povećava EU ciljeve čiste energije

Dopune REPowerEU u odnosu na ključne ciljeve 'Fit for 55' za 2030

Postoji duboka podela između zemalja EU koje veruju da bi se fokus trebao staviti na odvikavanje EU od svih fosilnih goriva, uglavnom na Zapadu, i onih koji veruju da bi trebalo ciljati samo ruska fosilna goriva, uglavnom na Istoku.

Potpredsednik Komisije Frans Timmermans, koji je zadužen za Zeleni dogovor EU, uključujući njegovu neto nultu ambiciju do 2050., rekao je: „Prednost gasa je u tome što tu infrastrukturu možete pripremiti za druge gasove kao što su zeleni vodonik ili amonijak. Dakle, investicija koju sada treba da uradimo za fosilna goriva je već dostupna za dekarbonizovane ili bezugljenične energente budućnosti.”

Međutim, klimatski aktivisti za skeptični su prema ovom argumentu. Nedavna analiza četiri istraživačka centra – Ember, E3G, RAP i Bellona – pokazala je da bi EU mogla prekinuti uvoz celokupnog ruskog gasa do 2025., bez izgradnje nove infrastrukture za uvoz gasa.

REPowerEU cilja na smanjenje potrošnje prirodnog gasa od 63% u evropskoj industriji do 2030.

Dopune REPowerEU u odnosu na ciljeve 'Fit for 55' vezano za potrošnju prirodnog gasa u sektorima industrije u mlrd m³

Izvor: Domien Vangenechten, European Commission

ENERGYMONITOR

Novi paket sadrži predloge za povećanje ciljeva EU za čistu energiju – sa 40% na 45% obnovljivih izvora i sa 9% na 13% poboljšanja energetske efikasnosti do 2030. Sadrži i solarnu strategiju. Industrijsko udruženje Solar Heat Europe kaže da će to dovesti do utrostručenja njenog sektora do 2030. godine.

Teško je reći da li je novi paket korak napred ili nazad u borbi EU protiv klimatskih promena. Ipak, realnost je da gigantski infrastrukturni projekti kojima REPowerEU daje prioritet ne mogu da isporuče tu alternativu dovoljno brzo da naprave razliku. Uprkos tvrdnjama autora plana, vrlo lako možemo završiti sa nasukanom imovinom i u zaostatku u borbi protiv klimatskih promena, konstatuje Energy Monitor.

Revizija EU ETS izglasana u Odboru za životnu sredinu EP

STRAZBUR - Zakonodavci u Odboru za životnu sredinu Evropskog parlamenta dogovorili su se 17. maja o velikoj reviziji tržišta ugljendioksida u EU, uključujući ukidanje besplatnih dozvola za zagađenje do 2030. i proširenje šeme EU za određivanje cena CO₂ na pomorski sektor.

Revizija EU šeme trgovanja emisijama (ETS), koju je usvojio odbor, takođe obuhvata odlaganje uključivanja privatnih zgrada i transporta na novo tržište ugljenika do najmanje 2029. godine.

Reforma će sada biti predstavljena Evropskom parlamentu u punom sastavu na plenarnom glasanju u junu, otvarajući put za završne razgovore sa državama članicama EU pre nego što predlog zakona konačno postane zakon.

Tržište ugljenika EU, nazvano šema (ili sistem) trgovanja emisijama, postavlja cenu na emisije oko 10.000 instalacija u energetske sektoru i proizvodnoj industriji EU, pokrivajući 40% emisija stakleničkih gasova u EU.

To je glavni instrument politike koji podupire cilj EU da smanji neto emisije za najmanje 55% do 2030. godine.

Međutim, industrije i dalje dobijaju značajan deo svojih CO₂ dozvola besplatno. One za koje postoji visoki rizik od premeštanja proizvodnje izvan EU dobijaju 100% svoje alokacije besplatno.

Za manje izložene sektore, predviđeno je da se besplatna dodela postepeno ukine nakon 2026. sa maksimalno 30% na 0 na kraju faze 4 (2030.).

Reforma ETS-a uslovno dogovorena

Sporazum o reformi usledio je nakon nekoliko napornih sastanaka između ključnih zakonodavaca koji se bave ovim pitanjem. Na kraju su se složili na:

- Postupno ukidanje besplatnih dozvola početi od 2026. godine, a one potpuno nestaju do 2030. godine.
- Uvesti bonus-minus sistem do 2025. godine koji bi nagradio kompanije s najboljim učinkom i podstakao one koji su s najlošijim rezultatima da poboljšaju svoje smanjenje emisija.
- Uvesti drugo tržište ugljenika za zgrade i drumski transport, ali izostaviti privatnu upotrebu.
- Koristiti prihode iz sistema isključivo za klimatske akcije u EU i zemljama EU.

Ovo je znatno ambicioznije od predloga Evropske komisije, koji je predviđao da se besplatne dozvole zadrže do sredine 2030-ih i da sve zgrade i drumski transport budu obuhvaćeni novim zasebnim ETS-om.

Međutim, nisu svi zadovoljni sporazumom

Prema udruženju poslodavaca BusinessEurope, postignuti politički dogovor "rizikuje da naruši evropsku konkurentnost do neviđene mere", rekao je Markus J. Bejrer (Beyrer), generalni direktor BusinessEurope.

„Pretrčavanje sa besplatne podele emisijskih jedinica unutar ETS-a na Mehanizam za prekogranično prilagođavanje ugljenika (CBAM), stavljajući neproporcionalno opterećenje na industriju i čineći merila nerealno strogim, dovelo bi proizvođače i zaposlene u celom lancu vrednosti u tešku situaciju“, upozorio je Beyrer.

Paralelno sa postupnim ukidanjem besplatnih dozvola, Evropska komisija je predložila uvođenje CBAM-a.

U teoriji, ovo zamenjuje potrebu za besplatnim dozvolama nametanjem iste cene CO2 koja se primenjuje u Evropi na robu uvezenu u EU, što bi trebalo da obesmisli iseljavanje industrije iz Evrope u zemlje sa blažim klimatskim pravilima.

Dodatno zaoštravajući ovu meru, poslanici Odbora za životnu sredinu glasali su za brže uvođenje CBAM-a i potpuno zamenu besplatnih dozvola do 2030. godine – pet godina ranije nego što je to predviđala Evropska komisija.

Zakonodavci su takođe glasali za proširenje opsega nameta sa željeza i čelika, rafinerija, cementa, osnovnih organskih hemikalija i đubriva i na aluminijum, organske hemikalije, polimere, vodonik i amonijak.

Osim toga, žele da indirektno emisije, poput onih koje dolaze od električne energije koju koriste proizvođači, budu uključene u obračune za koliko je emisija odgovoran proizvod.

Ovim nametom bi – prema Odboru - trebalo da upravlja centralizovana vlast, a ne da se individualno primenjuje u svakoj zemlji EU, kao što je predložila Evropska komisija. *(Vest u nastavku)*
O ovim predlozima će u plenumu glasati Evropski parlament tokom zasedanja od 6. do 9. juna, a potom i Savet Evrope kako bi se postigao dogovor o konačnom zakonu.

Odbor EP: Svaka zemlja zakonom obavezana da smanji emisije

BRISSEL - Poslanici u komitetu Evropskog parlamenta za životnu sredinu izjasnili su se i za strožija pravila kako bi se osiguralo da svaka zemlja članica bude zakonom obavezana na smanjenje emisije gasova staklene bašte.

U glasanju o predlozima za nadogradnju nacionalnih ciljeva koje Brisel postavlja zemljama da smanje emisije u sektorima poput transporta i zgradarstva, zakonodavci su podržali mere kako bi se sprečilo da zemlje izbegnu smanjenje emisija i da se oslanjaju na druge da nadoknade taj propust, piše **Reuters**.

Zemlje koje prebace svoje ciljeve mogu "prodati" deo tog dodatnog smanjenja CO2 - ekvivalentno 5% njihove godišnje granice emisije - drugoj zemlji svake godine do 2030. godine, rekli su zakonodavci. Evropska komisija, koja izrađuje nacрте zakona EU, predložila je da se dozvoli 10% od 2026-30.

Kako bi podstakao sve zemlje da smanje emisije, komitet je takođe odustao od plana da se više rezervnih smanjenja CO2 iz država koje su postigle prevelike rezultate dodeli zemljama koje ne ispune svoje ciljeve.

Cilj svake zemlje je uglavnom zasnovan na njenom BDP-u, što znači da se bogatije države suočavaju sa težim ciljevima od siromašnijih. Zakonodavci nisu promenili predloženu podelu između zemalja, ali su prilagodili osnovnu liniju za izračunavanje granica emisija.

Na udaru i avio kompanije

STRAZBUR - Poslanici su takođe glasali za brži prekid besplatnih dozvola koje avio kompanije dobijaju u okviru tržišta ugljenika EU - potez koji bi povećao troškove zagađenja za letove unutar Evrope.

Avio-kompanije bi trebalo da izgube polovinu svojih besplatnih dozvola 2024., a sve 2026. godine, rekli su zakonodavci, iako će avio kompanije koje koriste održiva goriva dobiti besplatne dozvole kako bi pokrile svoje visoke troškove u poređenju sa konvencionalnim fosilnim gorivima.

Komisija je predložila smanjenje besplatnih dozvola za 25% 2024. i postupno ukidanje 2027. godine.

Komisija formirala Radnu grupu za obezbeđenje alternativnih snabdevača energijom

BRISEL - Evropska komisija je uspostavila 25. maja Radnu grupu u okviru svog Generalnog direktorata za energetiku kako bi pomogla državama članicama da diversifikuju svoje snabdevanje energijom i smanje zavisnost od ruskih fosilnih goriva. Komisija je posebno istakla potrebu da EU osigura više potreba energije putem vodonika, kao i dobrovoljnu zajedničku kupovinu prirodnog gasa iz cevovoda i LNG-a.

Radna grupa je uspostavljena da implementira strategiju komisije REPowerEU (Vidi: [Bilten AERS # 561](#)), koja predlaže zamenu oko 25 do 50 milijardi m³/god ruskog gasa sa 20,6 miliona t/godišnje obnovljivog vodonika do 2030. godine, od čega 10 miliona t/godišnje iz uvoza.

Strategija takođe uključuje ugovore za razliku za ugljenik (CCfD) kako bi se povećala proizvodnja obnovljivog vodonika u Evropi.

(CCfD je mehanizam finansiranja koji vladama nudi priliku da garantuju investitorima fiksnu cenu koja nagrađuje smanjenje emisije CO₂ iznad trenutnih nivoa cena u sistemu EU za trgovinu emisijama prim. aut.).

Radna grupa će se baviti agregacijom potražnje, koordinacijom kapaciteta i međunarodnim pregovorima o snabdevanju energijom, a upućena je na zemlje članice EU i Uniji susedne zemlje. Komisija je u aprilu pokrenula platformu za zajedničku kupovinu gasa, LNG-a i vodonika.

Komesarka EU za energetiku Kadri Simson (foto) rekla je da će radna grupa za energetska platformu osigurati pristupačan i siguran uvoz energije zahvaljujući zajedničkoj političkoj i ekonomskoj težini 27 država članica bloka i 440 miliona stanovnika. Radna grupa zvanično počinje sa radom 1. juna.

Komisija je sredinom maja rekla da će biti potrebno dodatnih 113 milijardi evra ulaganja u razvoj obnovljivih izvora kako bi se pomoglo da se EU odvikne od ruskog uvoza energije do 2027. godine, od čega će skoro četvrtina biti namenjena za ključnu infrastrukturu vodonika. Ukupno, komisija procenjuje da bi blok trebalo da uloži dodatnih 210 milijardi evra do 2027. godine, sa 10 milijardi evra kako bi osigurao dovoljan uvoz LNG-a i alternativnog cevovodnog gasa i 1,5 do 2 milijarde evra za obezbeđenje alternativnih pravaca snabdevanja naftom.

EU plaća €300 mlrd nezavisnost od ruske energije

BRISSEL - Evropska unija namerava da obezbedi do 300 milijardi evra do 2030. kako bi postala nezavisna od uvoza ruske energije, izjavila je u sredu predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen, predstavljajući plan REPowerEU.

Zabrana uvoza ruskog uglja u EU trebalo bi da stupi na snagu u avgustu, a blok je rekao da će pokušati da smanji potražnju za ruskim

gasom za dve trećine do kraja godine.

Međutim, zemlje EU i dalje se bore da dogovore sankcije ruskoj nafti, dok se Mađarska i druge zemlje koje nemaju izlaz na more protive tom potezu zbog zabrinutosti oko troškova prelaska na alternativne izvore.

Kako bi smanjio zavisnost od ruskih fosilnih goriva, Brisel nudi trostruki plan koji uključuje prelazak na uvoz više neruskog gasa, brže usvajanje obnovljivih izvora energije i veće napore za uštedu energije.

Prema Von der Leyen, cilj EU za energetska efikasnost za 2030. biće povećan sa 9% na 13%, a cilj za 2030. za obnovljivu energiju EU sa 40% na 45%.

Lideri vlada EU 27 složili su se da uspostave platformu za zajedničku kupovinu gasa, LNG-a i vodonika, rekla je ona.

Plan REPowerEU koštaće do 300 milijardi evra. Prema Von der Leyen, suma će uključivati približno 72 milijarde evra u grantovima i 225 milijardi evra u zajmovima. Investicije će uključivati do 10 milijardi evra za gasnu infrastrukturu, kao što su nedostajuće veze između država članica i LNG terminala.

Do 2 milijarde evra biće uloženo u naftnu infrastrukturu kako bi se zaustavio isporuka ruske nafte.

Svo ostalo finansiranje će ići na ubrzanje i povećanje tranzicije čiste energije, rekla je von der Leyen.

EU povećava upotrebu uglja – „Nemamo izbora“, kaže Timermans

BRISSEL - Evropska komisija je saopštila da će EU koristiti 5 posto više uglja nego što se ranije očekivalo u narednih pet do 10 godina dok blok pokušava zameniti udeo ruskih energenata u proizvodnji električne energije, piše 18. maja *Financial Times*.

Takođe bi se koristilo više nuklearne energije, u okviru želje Brisela da eliminiše veze sa ruskom energijom do 2027. godine, rekao je visoki zvaničnik komisije.

Očekuje se da će ugalj proizvoditi dodatnih 100 teravat sati električne energije godišnje u narednih pet do 10 godina. Nuklearna energija trebalo bi da tome doda još 44 teravat sata godišnje.

Upitan je li plan REPowerEU kompatibilan sa "zelenim dogovorom" EU za dekarbonizaciju ekonomije, Frans Timermans (foto),

potpredsednik Komisije odgovoran za njegovu realizaciju, rekao je: "Nemamo izbora".

Vlade bi morale da olabave regulativu kako bi omogućile bržu izgradnju projekata vetra i sunca. „Ako ne skratimo proceduru, nikada nećemo doći do nivoa obnovljive energije koji nam je potreban“, rekao je Timermans.

Ekspert: ACER-ov izveštaj o veleprodajnim tržištima struje prepun pogrešnih zaključaka

LONDON - ACER-ov izveštaj o veleprodajnim tržištima električne energije potvrđuje status quo uprkos dokazima da su ta ista tržišta donela ogromno i nepotrebno povećanje cena električne energije građanima EU, piše za *Euractiv* Majk Par (Mike Parr), direktor PWR-a, istraživačke energetske kompanije sa sedištem u Londonu

Prema mišljenju ACER-a, objavljenom 29. aprila, (Vidi: Bilten AERS # 564) tržištima treba malo reformi, dok Par konstatuje da veći deo izveštaja izgleda kao dokument za interese lobija.

Autor ocenjuje da krovni evropski energetski regulator ne uspeva da se pozabavi ključnim problemom: **Kako odrediti veleprodajnu cenu električne energije prema onome koliko zapravo košta njena proizvodnja.**

ACER izričito odbacuje ideju da je to moguće, piše Par i navodi: "Sve veći broj ljudi na svim nivoima unutar institucija EU gubi poverenje u sposobnost ACER-a ili CEER-a (Savet evropskih energetskih regulatora) da sprovedu potrebne reforme tržišta električne energije.

Ovu zabrinutost izražavaju i neke države članice, poput Francuske i drugih, koje su jasno izrazile želju za temeljnom reformom kakva je u potpunosti odsutna u izveštaju

ACER-a od 78 stranica, konstatuje Par (foto).

Par stoga analizu ograničava na odeljke 3 (Dizajn veleprodajnog tržišta električne energije u EU: koristi i preostali izazovi implementacije) i 4 (Načini poboljšanja veleprodajnog tržišta električne energije EU).

Skladištenje ima budućnost

Odeljak 3.1 kaže: „Na dizajn tržišta električne energije u EU utiču i karakteristike električne energije (npr. da se ne može lako skladištiti) i širi ciljevi politike.“

Prema Paru, ova Ocena je diskutabilna. Iako se energija sada ne skladišti u velikim razmerama, električni sistem prelazi na hibridni sistem obnovljivih izvora u kombinaciji s elektrolizerima koji proizvode vodonik koji će, putem prenamenjene gasne mreže, obezbediti skladište u teravat satnoj klasi potrebno EU energetskom sistemu.

To je politika EU. ACER pet puta spominje vodonik u dokumentu, ali pretpostavlja da će ovaj energetski nosač imati značajan uticaj tek nakon 2030. godine. Osim toga, ovo se loše uklapa s izjavom na stranici 53, koja kaže: „Ova procena ACER-a fokusira se na prednosti i nedostatke dizajna tržišta električne energije EU, ne samo u smislu njegove sposobnosti da isporuči putanju dekarbonizacije EU u sledećih 10-15 godina“.

S obzirom na vremenski okvir 2032-2037, zašto je vodonik samo kratko pominjan na stranici 32 u kontekstu više dugoročne fleksibilnosti? S obzirom na njegov potencijal kao skladišta električne energije, zašto se nije smatrao značajnim faktorom uticaja na dizajn tržišta?

Protivurečnosti

Izveštaj je prožet protivurečnostima i jasno je da niko nije pročitao ceo izveštaj radi koherentnosti, piše Par. Odeljak 5.1 analizira različite opcije za intervenciju na tržištu električne energije i odbacuje „podelu tržišta električne energije na različite tehnologije.... administrativno određene proizvodne kvote i cene za svaku tehnologiju“. Odeljak 4.2 opisuje različite mere koje koriste države članice za podsticanje obnovljivih izvora energije, koje definišu cenu i tehnologiju i indirektno proizvodne kvote. ACER, na jednom mestu, poriče i kritikuje stvari koje opisuje kao stvarnost na drugom mestu (strani 35).

Ponuđačka i prodajna cena

Naslov odeljka 3.2 je „Raspršiti neke mitove...“, ali ACER zatim razvija vlastite mitove o ponuđačkoj, u odnosu na prodajnu cenu ('pay-as-bid' vs 'pay-as-clear'). Navodi primer Kalifornije 2001/2002., skandal s veleprodajnim cenama električne energije i pokušaje kalifornijskih vlasti da nešto preduzmu po tom pitanju.

Spominje se da su skandal izazvali uglavnom Enron i drugi koristeći groteskne tržišne manipulacije. Takva manipulacija tržištem se veoma loše uklapa u ACER-ov „mit“ o savršenim tržištima koja ne trebaju reformu i koja imaju poštene i racionalne igrače.

Prekogranična trgovina

Veći deo Odeljka 3 bavi se detaljima prekogranične trgovine, koja samo obuhvata male količine ukupnog opterećenja. Na primer, između Iberijskog poluostrva i Francuske, razmena električne energije čini oko 5% ukupnog Iberijskog opterećenja. Ne razmatra se kako su se elektroenergetski interkonektori pokazali vrlo efikasnim u širenju zaraze visokih cena električne energije.

Odeljak 3.4.2 govori o zagušenosti mreže i „vremenskoj i prostornoj rascepanosti tržišta električne energije“. Međutim, u mreži budućnosti, fizička zagušenja nakon 2030. verovatno će biti stvar prošlosti.

Previše električne energije iz previše obnovljivih izvora na datom segmentu mreže? Koristite elektrolizere da ga pretvorite u vodonik. Nemate dovoljno struje? Upalite turbine na vodonik. Što znači da se može planirati i obnovljiva i proizvodnja i skladištenje vodonika na mrežnim lokacijama gde su potrebni.

Ideja takvog planiranja u potpunosti je odsutna u ACER-ovom izveštaju, koji predlaže tržišta kao alternativu. Problem sa ovim pristupom je u tome što su trenutna tržišta mehanizmi maksimizacije troškova/profita, koji su funkcionalno nesposobni da bilo šta planiraju.

Kakva je uloga tržišta u obnovljivom svetu s elektrolizerima i vodonikom kao glavnim mehanizmom skladištenja? Nije iznenađenje da ACER nikada nije ni pokušao da postavi ovo pitanje.

Ugovori o kupovini energije

Odeljak 4.2 ukratko pokriva kako se obnovljivi izvori naplaćuju pre nego što se fokusiraju na ugovore o kupovini energije (PPA), tj. one između vlasnika obnovljive proizvodnje i kompanije koja želi kupiti obnovljivu energiju.

Međutim, PPA čine samo mali deo ukupne proizvodnje električne energije u datoj državi članici. Ipak, ACER-ov izveštaj glasi kao dokument lobiranja za više PPA-a i uokviruje ih kao „komercijalno vođen pristup” za razliku od „subvencionisanog” pristupa centralizovanih konkurentskih tendera, odnosno aukcija i ugovora za razliku. Međutim, obnovljivi izvori energije putem aukcije/CfD rute isporučuju daleko najnižu cenu električne energije i pružaju sigurnost koja je potrebna razvojnim proizvođačima obnovljivih izvora energije.

ACER ni u jednom trenutku ne razmatra uticaj obnovljivih izvora energije sa nultim marginalnim troškovima na veleprodajne cene električne energije. Zaista, nigde se u izveštaju ne pojavljuje izraz „nula marginalnih troškova”.

A ipak, to je odlučujući aspekt obnovljivih izvora energije. Budući da imaju nulte granične troškove, uzrokuju ogroman pad cena kada čine veliki deo (60%+) proizvodnog miksa.

Uzmimo, na primer, Nemačku i Španiju. Do 2030. godine najveća evropska ekonomija će imati 340GW obnovljivih izvora energije povezanih na svoj sistem, Španija 100GW itd. Većina ovih obnovljivih izvora će imati ugovore zasnovane na fiksnoj ceni, što znači da će pristup formiranju veleprodajne cene električne energije po ceni korpe postati lako ostvariv.

Ali ova realnost i tržišni uticaji velikih obnovljivih izvora energije nikada se ne razmatraju.

Ako države članice ozbiljno žele nešto da preduzmu po pitanju visokih cena energije i izveštaja ACER-a, prvi korak bi bio da ACER unakrsno preispita izveštaj i njegov sadržaj na sledećem Savetu Evrope, konstatuje Par.

ACER da odluči o sporu švedskog sa regulatorima iz Finske i Danske

STOKHOLM - Švedsko regulatorno telo (Ei) primilo je zahtev od švedskog operatora prenosnog sistema (TSO) Svenska kraftnät (SvK) za odstupanje od minimalnog kapaciteta dostupnog za međuzonalnu trgovinu (70%) za višestruke interkonekcije električne energije za 2022. godinu.

Ei je odlučio da odbije deo zahteva za derogaciju SvK-a koji se odnosi na interkonektore između zona nadmetanja sa nekim od okolnih zemalja, a odobri derogacije za interkonektore između tenderskih zona Finska – Švedska i Danska 1 – Švedska 3 za 2022. godinu.

Finsko regulatorno telo za energetiku (EV) i dansko regulatorno telo za energiju (DUR) usprotivile su se davanju odstupanja SvK, pa je odluka prebačena ACER-u.

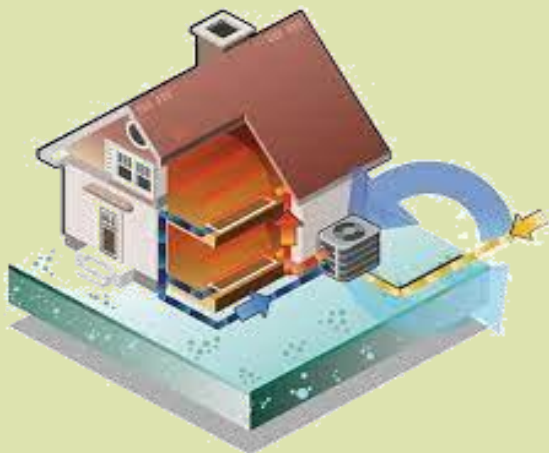
Holandija zabranjuje grejanje na fosilna goriva

HAG - Holandska vlada namerava da zabrani nove instalacije sistema grejanja usmerene na fosilna goriva od 2026. godine, uz uvođenje obaveznog korišćenja toplotnih pumpi ili priključaka na toplotne mreže.

Malo je zemalja koje se toliko oslanjaju na prirodni gas za grejanje domova kao Holandija. U 2018. fosilni gas je pokrивao 71% stambene potražnje, pa su sada građani teško pogođeni rekordnim cenama gasa, piše **Euractiv**.

“Bolje je za svačiji novčanik ako koristimo manje prirodnog gasa”, objasnio je Hugo de Jonge, ministar za stanovanje.

„Zbog toga Vlada želi da hibridna toplotna pumpa postane standard od 2026. godine kada treba zameniti kotao za centralno grejanje“, dodao je.

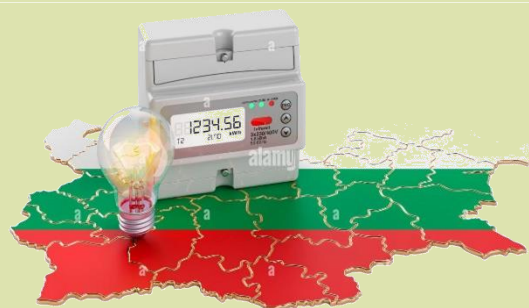

Slično planovima u susednoj Nemačkoj da se uvedu barem hibridne toplotne pumpe već 2024. godine, holandska vlada se kladi na efikasnost takozvanih hibridnih toplotnih pumpi, koje rade na struju veći deo godine.

Korišćenje hibridne toplotne pumpe "dovodi do prosečnih 60% uštede u potrošnji prirodnog gasa", navodi vlada u saopštenju za javnost.

Bugarska: Plan od 1,1 mlrd USD za smanjenje cena energije

SOFIJA - Bugarska je 18. maja predstavila opsežan paket mera usmerenih na zaštitu kompanija i potrošača s niskim prihodima od povećanja cena energije i hrane izazvanog sukobom u Ukrajini, rekao je premijer Kiril Petkov.

Paket koji je dogovorila vladajuća centristička koalicija izdvojiće 2 milijarde leva (1,08 milijardi dolara) podsticaja, u rasponu od smanjenja poreza na hleb i grejanje i popusta na motorna goriva do povećanja državnih penzija i poreskih olakšica za mlade porodice.

Novi izdaci dolaze uz ostale mere kojima su cene električne energije za domaćinstva ostale nepromenjene od prošlog jula, a preduzećima dodeljene kompenzacije za visoke troškove energije.

Prema planu, najsiromašnija država članica Evropske unije smanjiće porez na grejanje i prirodni gas za domaćinstva na 9 % za godinu dana od jula. Vlada će takođe ponuditi popust od 0,25 leva po litru benzina, dizela, tečnog naftnog gasa i metana od jula do kraja godine i ukinuti akcize na prirodni gas, struju i metan.

Paket će se delimično finansirati oporezovanjem "ekstra" profita energetskih kompanija zbog porasta cena nafte i gasa, rekao je ministar finansija Asen Vasilev.

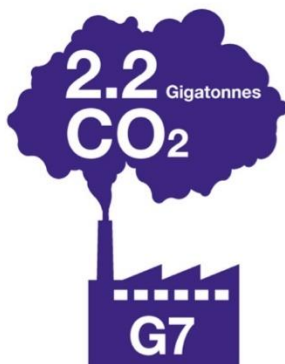
G7 dogovorio 'konkretne korake' za postepeno izbacivanje uglja

BERLIN - Ministri energetike i klime G7 obećali su na samitu u Berlinu da će značajno obuzdati upotrebu uglja i drugih fosilnih goriva u proizvodnji električne energije — s ciljem "eventualnog" potpunog ukidanja do 2035. prenosi 27. maja *Deutsche Welle*.

Najava Nemačke, Britanije, Francuske, Italije, Japana, Kanade i SAD — na kraju trodnevnog samita u Berlinu — dolazi u trenutku kada se Evropa bori da pronađe nove izvore energije i smanji svoje oslanjanje na rusku naftu i plin u rata u Ukrajini.

Kada je stupila na dužnost u decembru, nemačka koaliciona vlada obećala je da će usvojiti sopstveni plan za postupno ukidanje uglja u zemlji za osam godina do 2030. i - kao trenutni predsedavajući G7 - tražila od drugih zemalja grupe da iznesu svoje planove.

TE na ugalj u G7 emituju duplo više CO₂ iz fosilnih goriva nego Afrika

Na šta su se još obavezali?

- G7, uključujući Japan po prvi put, pristaje da okonča finansiranje projekata fosilnih goriva u inostranstvu do kraja godine, uz nekoliko izuzetaka poput onih odobrenih za nacionalnu bezbednost i geostrateške interese.
- Ministri su rekli da će ukinuti subvencije za goriva koja jako zagađuju do 2025. godine.
- Po prvi put, G7 priznaje da mora podržati ranjive zemlje u suočavanju s posledicama klimatskih promena. Oni su se obavezali da će povećati finansiranje klimatskih promena za zemlje u razvoju do 2025. godine.
- Ministri su pozvali svetske razvojne banke da podnesu svoje planove na vreme za samit UN o klimatskim promenama COP27 u Šarm El-Šeiku, Egipat, u novembru.
- Takođe prvi put, su se obavezali da će razviti visoko dekarbonizovani transportni sektor do 2030. povećanjem upotrebe vozila s nultom emisijom i obećali dekarbonizaciju industrije — posebno u sektoru čelika i cementa.
- Ministri su rekli da će takođe pojačati saradnju na projektima zelenog vodonika, a konačno saopštenje je takođe uključilo snažan naglasak na zaštiti biodiverziteta, okeana i borbi protiv zagađenja plastikom.

Zemlje G7 ublažile planiranu obavezu vezanu za niskouglenične mreže

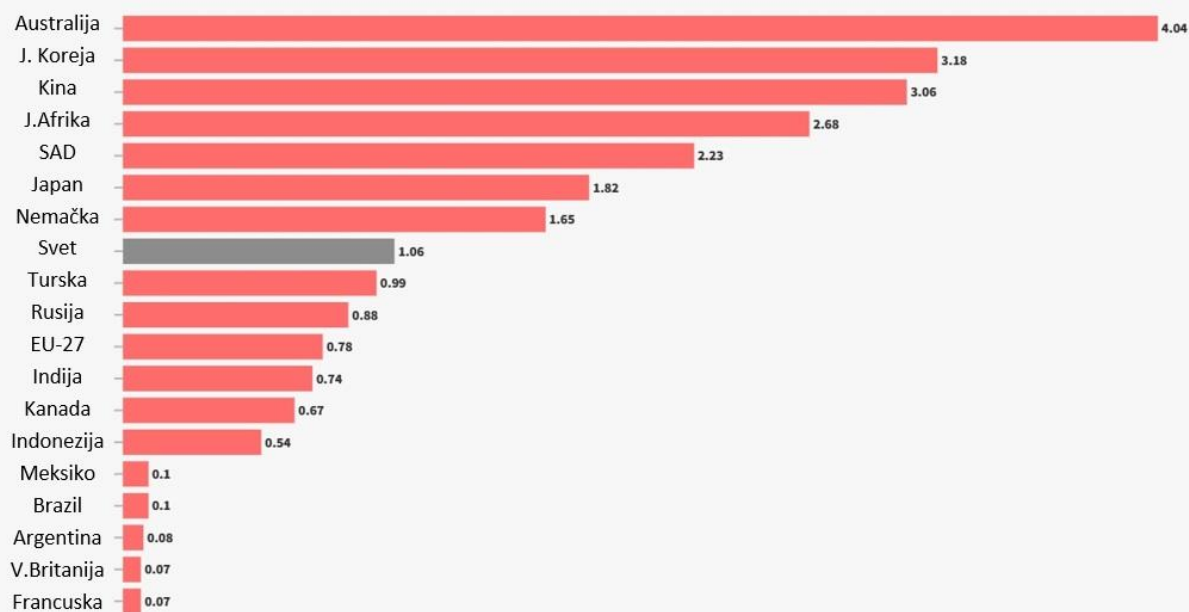
BERLIN - Ministri energetike i klime iz zemalja G7 obavezali su se na prošlonedeljnom trodnevnom sastanku u Berlinu da će do 2035. podizati "pretežno" niskouglenične električne mreže, efektivno dekarbonizujući miks električne energije.

U saopštenju se navodi da su novi ciljevi „u skladu s našim konkretnim i pravovremenim koracima ka cilju konačnog postupnog ukidanja domaćeg uglja u proizvodnji energije”.

Iako je ova najava dobrodošao korak napred, **Reuters** piše da je u nacrtu saopštenja definisana obaveza izgradnje električnih mreža bez fosilnih goriva do 2030. godine. Ovo je izbačeno iz konačnog sporazuma, da bi, umjesto toga, dogovorena formulacija “pretežno“ ugljenično neutralni sistem.

G20 – emisije iz TE na uglj pre capita u 2021, tone ĆO2

Izvor: Emisije iz energije iz uglja izvedene su korišćenjem standardnog faktora emisije za proizvodnju uglja od 900 gCO₂/kWh i podataka o proizvodnji uglja iz Emberovog Globalnog pregleda električne energije 2022. Vrednosti po glavi stanovnika izračunate su korišćenjem UN godišnjih podataka o stanovništvu. Analiza isključuje zemlje G20 bez proizvodnje uglja.

• A Flourish chart

ACER: Ugovorna zagušenja u 2021. u gasovodnim mrežama EU i dalje niska

LJUBLJANA - Ugovorna zagušenja u mrežama za transport prirodnog gasa EU u 2021. godini ostala su niska, ali se konkurencija za transportne kapacitete povećala u četvrtom tromesečju prošle godine, utvrdila je Agencija EU za saradnju energetske regulatora (ACER).

U izveštaju objavljenom 20. maja navodi se da su u 2021. godini, zagušenje otkrivena na 18 ulaznih i izlaznih tačaka širom Evrope – oko 5% svih tačaka interkonekcije (IP-ova) u EU.

Kako bi se rešile tržišne neefikasnosti i poboljšalo korišćenje transportne mreže, primenjene su mere za ublažavanje zagušenja i posledica. Prekomerna pretplata (kada se prodaje više kapaciteta nego što je tehnički dostupno) ostala je najčešće korišćena procedura upravljanja zagušenjem (CMP) na tržištima gasa EU.

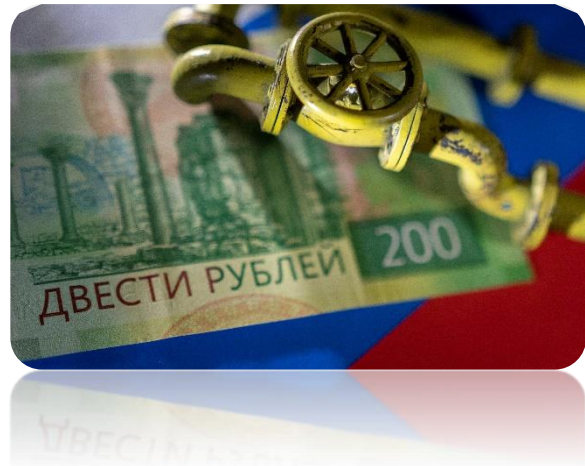
Potražnja za kapacitetom na nekim lokacijama premašila je raspoloživi kapacitet, što je dovelo do povećanja broja aukcijskih kliringa sa premijom. Ako se isti nivo konkurencije zadrži i u 2022. godini, može se očekivati porast ugovornih zagušenja, navodi ACER.

ACER dalje primećuje da su više aukcija u prvom i drugom tromesečju 2022. zatvorene s premijama, a neke aukcije su prekinute bez dodeljivanja kapaciteta.

Ugovorna zagušenja su relevantna jer signaliziraju smanjenje tržišne efikasnosti: dok neki korisnici mreže nisu u mogućnosti da dobiju uslugu transportnog kapaciteta po svom izboru (i moraju se osloniti na mere za ublažavanje zagušenja da bi pristupili tržištu gasa), drugi koji su ugovorili kapacitet možda ga neće koristiti, ukazuje ACER.

Nemačka i Italija dozvolile firmama otvaranje računa za gas u rubljama

BRISEL - Nemačka i Italija su nakon razgovora s Evropskom unijom rekly kompanijama da mogu otvoriti račune u rubljama kako bi nastavile kupovanje ruskog gasa, rekly su izvori.

Dva izvora izjavila su **Reutersu** da je nemačkim uvoznicima gasa Berlin rekao da mogu otvoriti račune u rubljama za plaćanje ruskog gasa bez kršenja sankcija, sve dok isplate koje vrše Gazprombanci nisu u ruskoj valuti.

Izvori su rekly da je Nemačka, koja je najveći uvoznik ruskog gasa u regionu, dosledno delovala po tom pitanju u bliskoj koordinaciji s EU.

Italijanska vlada je takođe razgovarala sa Evropskom komisijom i dobila razjašnjenja o tome kako legalno kupiti ruski gas, rekao je za Reuters visoki vladin izvor.

To se dogodilo pre nego što je italijanska energetska kompanija Eni prošle nedelje saopštila da je započela postupak za otvaranje dva računa, jednog u evrima i jednog u rubljama, rekao je izvor.

"Odluka je u skladu sa onim što je saopšteno iz odeljenja za energetiku Evropske komisije", rekao je izvor.

Italijanski premijer Mario Dragi rekao je prošle nedelje da je "siva zona" da li će poštovanje ruske šeme plaćanja prekršiti sankcije.

U svojim pisanim smernicama, EU je rekla da kompanije mogu kupovati ruski gas bez kršenja sankcija ako plaćaju u valuti svojih postojećih ugovora – i izjavljuju da time ispunjavaju svoje ugovorne obaveze.

U smernicama, međutim, nije izričito rečeno da bi otvaranje računa u rubljama za konvertovanje tih plaćanja u rusku valutu predstavljalo kršenje sankcija EU.

Katja Jafimava, viši naučni saradnik na Oksfordskom institutu za energetske studije, rekla je (foto) da nema pravne osnove da se sugeriše da otvaranje

računa u rublji predstavlja kršenje sankcija.

“U pisanom uputstvu ne postoji ništa što sprečava kupce da otvore takve račune. Iako su usmene izjave Evropske komisije stvorile dvosmislenost, važne su pisane smernice”, rekla je ona.

Meksički energetska regulator kaznio je špansku Iberdolu

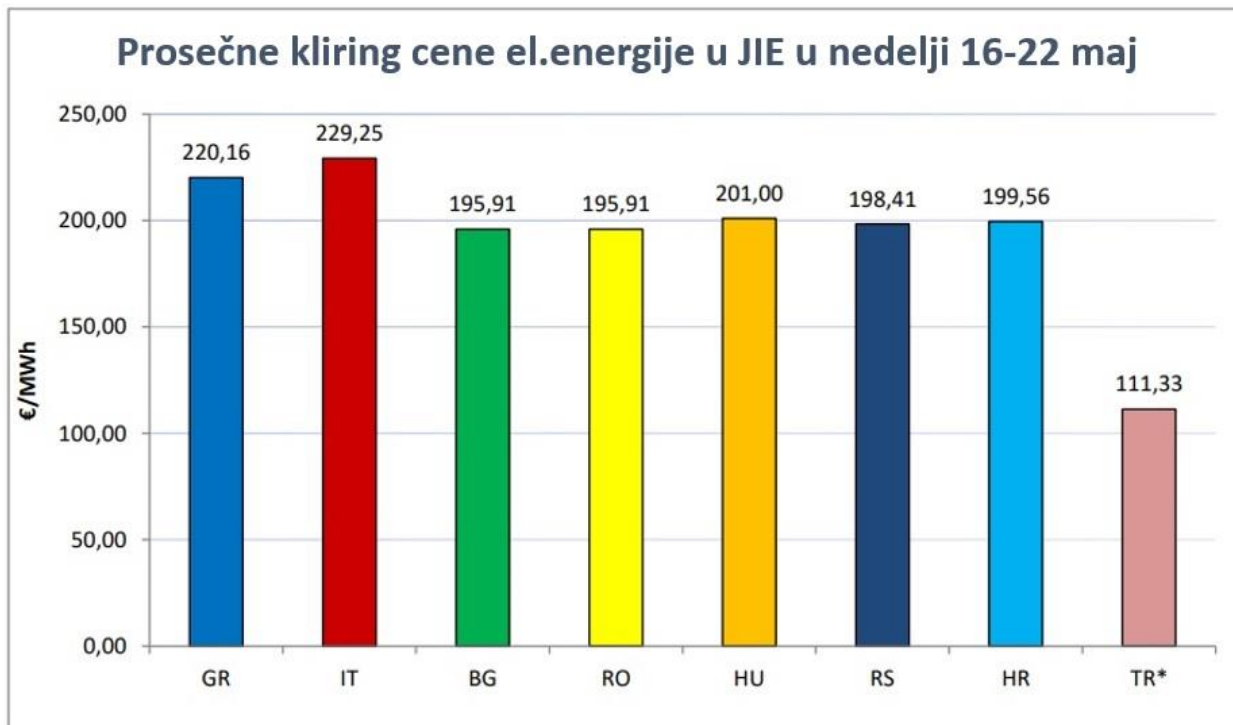
CIUDAD MEKSIKO - Meksički energetska regulator kaznio je špansku firmu Iberdrola sa 467 miliona dolara zbog nepropisne prodaje električne energije trećim stranama kršeći domaće zakone o "samosnabdevanju", navodi se u dokumentu objavljenom 27. maja.

Regulatorna komisija za energetiku (CRE) saopštila je da je Iberdrola "bila dužna da proizvodi električnu energiju isključivo da bi zadovoljila potrebe svojih partnera... a ne da prodaje, preprodaje ili bilo kojim pravnim aktom raspoláže kapacitetom ili električnom energijom", navodi se u dokumentu.

Meksički ugovori o "samosnabdevanju" zahtevaju od privatnih proizvođača električne energije da obezbeđuju energiju samo određenim partnerima navedenim u vreme potpisivanja ugovora. Viškovi privatnih proizvođača mogu se prodati državnoj Federalnoj komisiji za električnu energiju (CFE), koja drži monopol na prenos i distribuciju električne energije do krajnjih potrošača, prenosi **Notimex**.

Evropa: Prosečne cene el. energije za dan unapred. Nedelja 16-22

*Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba nužno tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave
Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs*